

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 170/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], a [REDAKČIA], zastúpených advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Mašan, s. r. o., Hviezdoslavova 2, Poprad, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marcel Mašan, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 13 Co 234/2015-412, 13 Co 235/2015-412 z 8. júna 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] a [REDAKČIA] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 396,05 € (tristodevät'desiatšesť eur a päť centov) na účet ich právneho zástupcu advokátskej kancelárii JUDr. Marcel Mašan, s. r. o., Hviezdoslavova 2, Poprad, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Co 234/2015-412, 13 Co 235/2015-412 z 8. júna 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 10/2017 z 13. júla 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 13 C 154/2008-321 z 10. decembra 2013 v spojení s opravným uznesením z 29. septembra 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) v celom rozsahu vyhovel žalobe sťažovateliek o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam z titulu vydržania proti mestu [REDAKOVANÉ] ako žalovanému. Okresný súd svojím rozsudkom určil, že sťažovateľky sú vlastníčkami nehnuteľností v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] parcely č. [REDAKOVANÉ] s výmerou 742 m² a parcely č. [REDAKOVANÉ] s výmerou 524 m², resp. že patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch.

3. Krajský súd napadnutým rozsudkom z 8. júna 2016 na odvolanie žalovaného zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateliek zamietol.

4. Sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu podali dovolanie [podané po 1. júli 2016, teda posúdenie prípustnosti dovolania sa spravovalo Civilným sporovým poriadkom (ďalej len „CSP“)], o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol. Prípustnosť dovolania, ako to vyplýva zo sťažnosti a jej príloh a ako to zhrnul aj najvyšší súd v napadnutom uznesení, vyvodzovali sťažovateľky z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Sťažovateľky v dovolaní uviedli, že krajský súd pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní žalovaného svojvoľne, arbitrárne a jeho rozhodnutie je podľa nich nepreskúmateľné, založené na nedostatočných a nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nesprávnom právnom posúdení veci.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateliek a s poukazom na rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania a s poukazom na svoju viazanosť závermi tohto rozhodnutia v zmysle § 48 ods. 3 prvej vety CSP sa zaoberal skúmaním prípustnosti dovolania len podľa § 420 písm. f) CSP a ďalším sťažovateľkami označeným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa nezaoberal. Najvyšší súd existenciu sťažovateľkami namietanej procesnej vady konania podľa § 420 písm. f) CSP nezistil, a preto dovolanie ako neprípustné odmietol.

6. Sťažovateľky vo svojej sťažnostnej argumentácii namietajú nesprávne skutkové a právne závery krajského súdu v napadnutom zmeňujúcom rozsudku o nesplnení podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním, ako aj nedostatočné odôvodnenie týchto záverov. Zároveň namietajú, že najvyšší súd neposúdil správnosť skutkových a právnych záverov v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu ako dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako aj závery najvyššieho súdu o nezistení procesnej vady, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

7. Sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie nimi označených základných a iných práv (základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu) rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu, zruší napadnuté rozhodnutia a vec vráti na ďalšie konanie a prizná sťažovateľkám náhradu trov konania.

8. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 170/2018-12 zo 16. mája 2018 prijal sťažnosť sťažovateľiek na ďalšie konanie.

9. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril krajský súd listom sp. zn. Spr 47/2018 z 8. júna 2018 doručeným ústavnému súdu 13. júna 2018, v ktorom uviedol:

„... Podľa nás ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie krajského súdu č. k. 13Co/234, 235/2015 nie je svojvoľné a nezasahuje do základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Skutkové a právne závery krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou. ... Postup krajského súdu pri preskúvaní rozhodnutia okresného súdu bol legitímny, s ústavne korešpondujúcou mierou interpretácie na vec použitých zákonných ustanovení a vylučujúcich možnosť porušenia základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy...

Niet takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľkami namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto základných práv.

Navrhujeme preto ústavnú sťažnosť zamietnuť...“

10. K sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril aj najvyšší súd listom sp. zn. KP 3/2018 z 15. júna 2018 doručeným ústavnému súdu 25. júna 2018, v ktorom uviedol:

„Najvyšší súd medzičasom zrevidoval stanovisko vyslovené v uznesení veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 a to uznesením veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. marca 2018 sp. zn. 11 VCdo 1/2018, v ktorom vyslovil, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP je prípustná. ...

Z týchto dôvodov zastáva najvyšší súd názor, že sťažovateľkami namietané práva boli rozhodnutím najvyššieho súdu porušené...“

11. K vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu zaujali stanovisko sťažovateľky prostredníctvom ich právneho zástupcu doručeným 27. júla 2018, v ktorom zotrvali na dôvodnosti sťažnosti.

12. Krajský súd, najvyšší súd a sťažovateľky vo svojich vyjadreniach vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania, a preto ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

14. Predmetom sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľiek, že rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu boli porušené základné práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

15. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzajúc z písomných podaní účastníkov preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľiek a zistil, že ich sťažnosť je čiastočne dôvodná.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise

Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

18. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

19. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

20. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky

upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

22. Námietka sťažovateľiek týkajúca sa nimi tvrdeného porušenia označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založená na argumente, že najvyšší súd odmietol dovolanie bez toho, aby sa zaoberal prípustnosťou a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a obmedzil sa len na posúdenie dôvodu prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP s odvolaním sa na závery veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania.

23. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1

ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

24. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

25. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

26. V kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľiek je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

27. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

28. Ústavný súd v odôvodnení predmetného uznesenia okrem iného uviedol:

«16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

18. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej

úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

20. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

21. Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy (§ 422 ods. 1 písm. a) CSP), za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

22. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (Drgonec, J., Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C.H. Beck, 2015, s. 855).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok ESĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

Existencia práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.»

29. Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje a uzatvára, že pokiaľ sťažovateľky v podanom dovolaní uplatnili súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a najvyšší sa v napadnutom

uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

30. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

31. V súvislosti so sťažovateľkami namietaným porušením základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že v texte sťažnosti sťažovateľky neuviedli žiadnu sťažnostnú argumentáciu, ktorá by svedčila o tom, akým spôsobom/konaním malo dôjsť k porušeniu ich označených práv. Keďže v tomto smere sťažovateľky svoju sťažnosť neodôvodnili a ústavný súd nezistil existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi označenými právami a namietaným uznesením najvyššieho súdu, s ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhoviel.

32. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy bráni ústavnému súdu sa v danej veci vecne zaoberať sťažnosťou v časti smerujúcej proti namietanému rozsudku krajského súdu. Preto ústavný súd rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011) neposudzoval namietaný rozsudok krajského súdu, ktorý bude predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr.

IV. ÚS 128/07). Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhoviel.

III.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľkám (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľiek ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, je 73,67 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,84 €. S poukazom na výsledok konania vznikol každej zo sťažovateľiek nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2017 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 165,02 € vrátane režijného paušálu, t. j. spolu u dvoch sťažovateľiek v sume 330,04 €, a spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty v sume spolu 396,05 €. Ústavný súd nepriznal úhradu trov za úkony právnej služby (stanoviská k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu), pretože tieto neobsahovali žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu. Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018